

MAKTABGACHA YOSHIDAGI BOLALARNI INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANIB TARBIYALASH

Sobirova Nargiza Esanovna

Quvasoy pedagogika kolleji, maxsus fan o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10548591>

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarini innovatsion g'oyalar asosida bilim berib, maktabga tayyorlash masalalari muhokama etiladi.

Kalit so'zlar: ta'lim, me'yoriy hujjat, ta'lim samaradorligi, multimedia texnologiyasi, kompyuterlar, uslub, arifmetik amallar, ekologik ta'sir, taqdimot, innovasiya.

O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonunining 11-moddasida:

«Maktabgacha ta'lim bola shaxsini sog'lom va yetuk, maktabda o'qishga tayyorlangan tarzda shakllantirish maqsadini ko'zlaydi. Bu ta'lim olti-yetti yoshgacha oilada, bolalar bog'chasida va mulk shaklidan qat'i nazar, boshqa ta'lim muassasalarida olib boriladi», deyilgan.

Maktabgacha ta'lim hujjatlarida maktabgacha ta'lim – uzluksiz ta'lim tizimining birinchi turi ekanligi va maktabgacha tarbiyani rivojlantirish uchun zarur bo'lgan vazifalar qatorida maktabgacha ta'limning samarali psixologik pedagogik-uslublarini izlash va joriy etish kerakligi belgilangan. Shuningdek, barcha bosqichdagi ta'lim jarayonlarini kompyuterlashtirish va axborotlashtirish amalga oshirishi ma'lum.

ADABIYOTLAR SHARHI

Yuqorida bayon qilingan dalillar maktabgacha ta'lim muassasalarining ta'lim-tarbiya jarayonida innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish, mashg'ulotlar jarayonida multimedia vositalaridan foydalanish, tarbiyalanuvchilarning kompyuter savodxonligini shakllantirish, ularni kompyuterdan elementar tarzda foydalanishga o'rgatish va maktab ta'limiga tayyorlash dolzarb vazifalardan biri ekanligini ko'rsatadi.

Respublikamizda qabul qilingan bir qator me'yoriy hujjatlarda, ta'lim sohasiga yangi innovatsion texnologiyalardan, jumladan, multimedia texnologiyasidan foydalanish dolzarb masala ekanligi qayd etilgan. Hozirgi kunda ta'lim sohasida multimediaga asoslangan elektron darslik, qo'llanma va turli elektron didaktik vositalar yaratilmoqda hamda ulardan foydalanib kelinmoqda. Ammo maktabgacha ta'lim muassasalari ta'lim-tarbiya jarayonida multimedia texnologiyasidan foydalanish va shu asosda mashg'ulotlar

ITALY

ITALY

jarayonida innovatsion uslublarni tatbiq etish imkoniyatlari yetarlicha ishlab chiqilmagan. Uzluksiz ta'lim tizimining birinchi turi bo'lgan maktabgacha ta'limda ham innovatsion texnologiyalarni izlash, ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish bugungi kunning dolzarb vazifasi hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Maktabgacha ta'lim muassasalarining ta'lim-tarbiya jarayoniga foydalanishga mo'ljallangan innovatsion texnologiyalaridan biri ta'limiy multimedia texnologiyasi hisoblanadi. Multimedia texnologiyasi zamonaviy axborot texnologiyasining tez rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri bo'lib, quyidagi tashkil etuvchilaridan iborat: matn, jadval, grafika, musiqa, bezak, animatsiya, audio, video. Muallifning fikricha, ta'limda multimedia texnologiyasi va vositalaridan foydalanish uslubi «multimedia- viy hujum» uslubi deb nomlandi.

«Multimediaviy hujum» uslubidan mashg'ulotning yangi materialni o'rgatish qismida qo'llaniladi. «Multimediaviy hujum» uslubining afzalligi quyidagilardan iborat:

- multimediali didaktik vosita jozibali, ta'sirchan, xarakatchan (dinamik holat) samara beradi;
- o'quv materialining multimediali ko'rinishda taqdim etilishi natijasida bola miyasining ikkala yarim shari bir vaqtda ishlaydi;
- multimediaviy hujum natijasida bolalarning diqqatlari barqarorlashadi, fikrlashlari ortadi va o'quv materiallari ko'proq qabul qilinadi;
- guruhlardagi bolalarning faolliklari ortadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga mo'ljallangan multimediali texnologiya fikrimizcha, an'anaviy texnologiyalarga nisbatan quyidagilar bilan farqlanadi:

- bolalarning psixologik jihatlari;
- bolalarning yoshi (6-7 yosh);
- materialning bolalarga mosligi (multimedia shaklida);
- materialning hajmi (30 daqiqaga mo'ljallangan);
- ularning faollik darajalari.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun yaratilgan multimediali kompyuter texnologiyasi variantida texnologik yondashuv quyidagicha kechadi: maktabgacha ta'lim muassasalari tarbiyalanuvchisining o'rganiladigan materialni o'zlashtirishini qulaylashtirish va osonlashtirish maqsadida material bir-biri bilan bog'liq qismlar, bo'laklarga ajratiladi, so'ngra ta'limdan mo'ljallangan natija olish uchun amallar ketma-ket bajarilishi va

loyihalashtirilgan ishlar poyoniga yetkazilishi ko'zda tutiladi. Eng muhimi, ushbu texnologiyada o'rganiladigan material multimedia asosida taqdim etiladi.

XULOSA VA MUNOZARA

Yuqorida bayon etilganlardan quyidagi xulosa va takliflarga kelish mumkin:

- maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'lim tizimining birinchi turi bo'lgani uchun uning uzluksiz ta'lim tizimida boshqa ta'lim turlari bilan uzviyligini ta'minlash;
- maktabgacha ta'limga tegishli o'ziga xos va mos multimedia texnologiyasidan foydalanish, innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish, yaratish va ularning metodikasini shakllantirish;
- kompyuterdan o'yin vositasida emas, balki ta'lim berish vositasi sifatida foydalanish, turli ta'limiy va rivojlantiruvchi kompyuter o'yinlarini yaratish;

maktabgacha ta'lim muassasalarida axborot texnologiyalari, shu jumladan, multimedia texnologiyasini ta'lim-tarbiya jarayoniga tatbiq etishga oid ilmiy-tadqiqot ishlariga ko'proq jalb etish hozirgi kunning dolzarb vazifalaridan hisoblanadi. Bu esa barkamol avlod tarbiyasi hamda maktabgacha ta'lim muassasalarining mashg'ulotlar jarayonida innovatsion yondashuv bo'lib hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 29 dekabrda «2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-2707-son qarori. // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 1-son, 11-modda, 35-son, 923-modda.
2. Abduqodirov A.A., Begmatova N.X. Maktabgacha ta'lim muassasalarida multimedia texnologiyasidan foydalanish uslubiyoti (o'quv-uslubiy qo'llanma). – Qarshi:«Nasaf», 2011. –163-b.
3. Г.И. Йулдашева., Г. Йулдашева (2019). Замонавий таълим тизимида Ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланишнинг ахамияти. Актуальные вызовы современной науки. Сборник научных трудов. Выпуск 4(36) 74-78.
4. G.I.Yuldasheva.,D.Raxmonova (2023).Kompyuter grafikasining informatsion jamiyatdagi ahamiyati. Educational Research in Universal Sciences. Volume 2 (14) 760-763.

ITALY

SCIENCE AND INNOVATION IN THE EDUCATION SYSTEM

International scientific-online conference

ITALY

5. G.I.Yuldasheva., Sh.Yo'ldasheva. (2023). Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarida intellekt salohiyatini oshirishda kompyuter o'yinlarining ahamiyati. International scientific journal Science Shine. 5(31). 108-112
6. G.I.Yuldasheva., H.Mamatova. (2022). Boshlang'ich sinf jismoniy tarbiya darslarida kompyuter o'yinlarining tutgan o'rnini. Iqro jurnali. 2(1). 89-91
7. Yuldasheva, G., & qizi Oxunjonova, Z. A. (2023). Ta'lim va tarbiya jarayonlarida axborot texnologiyalarining o'rnini. Educational Research in Universal Sciences, 2(3), 984-986.
8. Kh, K. Z., & Nazirjonova, F. S. (2021). The role of new information technologies in education. Экономика и социум, (4-1 (83)), 167-170.
9. Aldashev, I. (2023). Media ta'limning o'quv jarayoniga tatbig'i. Results of National Scientific Research International Journal, 2(2), 124-136.
10. Sidikjonovna, I. D., & O'rinboyevich, T. F. (2022). Axborot Texnologiyalarini O'qitish Tizimiga Integratsiyalash. Miasto Przyszłości, 29, 283-285.
11. Solijon o'g'li, A. S. (2022). Using interactive methods in teaching it and information technologies in the educational system. In Archive of Conferences (pp. 198-202).
12. Mirzayevna, S. H., Muhammadaliyevna, A. S., & Qizi, O. M. O. (2022). Boshlang'ich Sinflarda Ta'lim Sifatini Oshirishda Aktdan Foydalanish. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 1(13), 69-74.
13. Ilxomjon, A., & Toxirjon, T. (2022). Boshlang'ich ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarining o'rnini. Miasto Przyszłości, 29, 383-384.

